توراه أور • الباراشات מקץ • مامار 1

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם וגו'

«وكان عند انقضاء سنتين من الأيام أن فرعون كان يحلم»

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية
/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/1

1 **ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם וגו׳. הנה פ׳ זו מחוברת לפרשה שלפניה ולא זכר שר המשקים את יוסף וגו׳.**

«وحدث عند نهاية سنتين من الأيام، وكان فرعون يحلم...». والآن، هذه الفقرة متصلة بالفقرة التي قبلها: «لكن رئيس السقاة لم يذكر يوسف (**יוסף**)...».

כי מפני שלא זכר נתהוה ויהי מקץ. וביאור הענין כי כמו שיש פרעה ושר המשקים בקליפה כך זלעו״ז [זה לעומת זה] **עשה אלקים שכמו״כ** [שכמו כן] **בסט׳** [בסטרא] **דקדושה יש ג״כ בחי׳ אלו:**

فبسبب أنه لم يذكره، حدث ما تصفه عبارة «وحدث عند النهاية». وبيان الأمر: كما أن في القشرة (kelipah ,**קליפה**) فرعون ورئيس السقاة، كذلك «جعل **אלקים** (Elokim ,**אלקים**) هذا مقابل ذاك»، ولذلك توجد أيضًا هذه المستويات في جانب القداسة.

2 **והנה יש ד׳ יסודות בנפש האדם ארמ״ע** [אש רוח מים עפר]**. יסוד האש משכנו בלב. ומקור הליחות מהמוח ששם הוא משכן יסוד המים. והריאה שואבת כל מיני משקה וליחות מהמוח ע״י הקנה לקרר את חום הלב.**

والآن، توجد في النفس البشرية أربعة عناصر: النار والهواء والماء والتراب. وعنصر النار مقامه القلب. ومصدر الرطوبة هو الدماغ، إذ فيه مقام عنصر الماء. وتسحب الرئتان كل أنواع الشراب والرطوبة من الدماغ عبر القصبة الهوائية، لتبريد حرارة القلب.

3 **וכך בנפש אלקית יסוד המים במוח היא בחי׳ חכמה ודעת בעבודת ה׳ במוחו ובמחשבתו.**

وهكذا أيضًا في النفس الإلهية (nefesh elokis ,**נפש האלקית**): فإن عنصر الماء في الدماغ هو مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والمعرفة (**דעת**, Daas) في خدمة **ה׳**، في ذهن المرء وفكره.

ואף כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל. הלא כתיב נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דיליה.

ومع أن «لا فكر يدركه مطلقًا»، أفليس مكتوبًا: «زوجها معروف عند الأبواب (**שערים**, she'arim)»؛ أي إن كلًّا يعرفه بحسب مقداره (**שיעורא**, shiur)؟

4 **והיינו ההתבוננות בבחי׳ התפשטות גדולתו ית׳ למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית**

أي التأمل في مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) من امتداد عظمته، تبارك وتعالى، في العلو بلا نهاية وفي السفل بلا حدّ.

אין עוד מלבדו כי ברוח פיו כל צבאם וכולא קמי׳ [קמיה] **כלא חשיב. וכמו למשל דבורו של אדם שהוא בטל אליו ונחשב כאין נגדו.**

«لا شيء سواه»، لأن «بنفَس فمه» [خُلقت] جميع جموعهم، وكل شيء أمامه لا يُعتدّ به. ومثاله، على سبيل التقريب، كلام الإنسان، فهو لا يُعتدّ به بالنسبة إليه ويُعدّ كلا شيء بالقياس إليه.

5 **וזה כל אדם לפום שיעורא דיליה יכול לדעת ולהשיג כי אין עוד בשמים ממעל וכל העליונים והתחתונים הם נמשכים מרוח פיו ית׳ ואין דבר חוץ ממנו.**

وهذا يستطيع كل إنسان، بحسب مقياسه، أن يعرفه ويدركه: أنه لا شيء آخر في السماوات من فوق، وأن جميع الموجودات العلوية والسفلية مستمدة من نَفَس فمه، مباركٌ هو، وليس ثمة شيء سواه.

ולכן הם ממש כלא חשיבי קמיה ויסוד האש הוא הצמאון שבלב המבין בהתבוננות בגדולתו ית׳ ואיך ממש כולא קמיה כלא חשיבי.

ولذلك فهي حقا كالعدم أمامه. وعنصر النار هو العطش الكامن في قلب من يفهم، من خلال التأمل في عظمته، مباركٌ هو، وكيف أن الكل حقا كالعدم أمامه.

6 **ולזאת כלתה נפשו אליו ית׳ באהבה עזה כרשפי אש שלהבת העולה מאליה להתכלל באור ה׳ ויחודו ית׳ ואינו חפץ להיות למטה כטבע אור האש שנמשך בטבעו מלמטלמ״ע** [מלמטה למעלה].

لذلك تشتاق نفسه إليه، تبارك وتعالى، بمحبة متقدة كشرارات النار، كشعلة تصعد من تلقاء ذاتها، لتندمج في نور **ה׳** وفي وحدته، تبارك وتعالى؛ ولا يرغب في أن يكون في الأسفل، شأنه شأن طبيعة نور النار الذي ينجذب بطبيعته من الأسفل إلى الأعلى.

משא״כ בחינת המים הוא מלמעלה למטה שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך דהיינו שממשיך על נפשו אור ה׳ זו תורה ומצות להאיר על נפשו גם בהיותו למטה בבחי׳ בעל כרחך אתה חי כו׳.

أما مستوى الماء فليس كذلك، إذ يتجه من الأعلى إلى الأسفل، فالماء ينحدر من مكان مرتفع إلى مكان منخفض. أي إنه يُنزِل على نفسه نور **ה׳**، أي التوراة (**תורה**, Torah) والوصايا (**מצות**, mitzvos)، لكي ينير نفسه حتى وهو في الأسفل، في حال «رغمًا عنك تحيا»، إلخ.

7 **וכמו שהמים מכבין אש כך ע״ז ירוה צמאון נפשו כמ״ש הוי כל צמא לכו למים כמ״ש במ״א.**

وكما يطفئ الماء النار، كذلك يروي بذلك عطش نفسه، كما ورد: «يا كلَّ عطشان، هلمّوا إلى الماء»، كما شُرح في موضع آخر.

והיינו ע״י בחי׳ המחבר יסוד המים שבמוח עם בחי׳ יסוד האש שבלב הוא הקנה.

أي إن ذلك يكون بواسطة المستوى الذي يصل عنصر الماء في الدماغ بعنصر النار في القلب، وهو القصبة الهوائية (**קנה**, kaneh).

והוא בחי׳ מקור אותיות התורה כמ״ש קנה חכמה קנה בינה ונק׳ בחי׳ זו שר המשקים שבו שואב הריאה משקה מליחות המוח מיסוד המים שבו:

وهو مستوى مصدر حروف التوراة، كما ورد: «اقتَنِ (**קנה**, kneh) الحكمة، اقتَنِ الفهم». ويُسمّى هذا المستوى رئيس السقاة (**שר המשקים**, sar ha-mashkim)، إذ تسحب الرئتان بواسطته شرابًا (**משקה**, mashkeh) من رطوبة الدماغ، من عنصر الماء الكامن فيه.

8 **וזהו ענין החלום של שר המשקים והנה גפן לפני וגו׳ ואשחט את הענבים וגו׳ ואתן את הכוס על כף פרעה. פי׳ גפן נק׳ כנס״י** [כנסת ישראל] **שהיא כללות כל נשמות ישראל.**

هذا هو معنى رؤيا رئيس السقاة: «ها كرمة أمامي»، إلخ، «فعصرت العنب»، إلخ، «ووضعت الكأس على كفّ فرعون». والتفسير: الكرمة هي التسمية التي تُطلق على جماعة إسرائيل (**כנס״י**، Knesses Yisrael)، وهي المعنى العام والجامع (**כללות**، klalus) لجميع نفوس إسرائيل.

9 **והענבים הם ניצוצי נשמות שכל ניצוץ נק׳ בשם ענב אחד כי בכל ניצוץ יש בחי׳ יין המשמח אלהים ואנשים שהוא בחי׳ אהבה מסותרת לשמוח בה׳ והיא ירושה לנו מאבותינו**

والعنب هو شرارات النفوس؛ إذ تُسمّى كل شرارة عنبة واحدة، لأن في كل شرارة مرتبة «الخمر التي تفرّح **אלהים** والناس»، وهي مرتبة الحب الخفي الذي يفرح به المرء بـ **ה׳**، وهذا ميراث ورثناه عن آبائنا.

אלא שהיא מסותרת מאד כמו יין הנטמן בענבים שהענב הוא עגול וחלק ומקיף אותו מכל צד

لكنه مستتر جداً، كالخمر المحتجبة داخل العنب؛ فالعنبة مستديرة ملساء، وتحيط بها من كل جانب.

וא״א להוציא ממנו יין כ״א ע״י סחיטה ודריכה בגת להסיר מעליו הקליפה הסובבת אותו. כך א״א לגלות מצפוני האהבה כ״א ע״י בחי׳ מבטשים.

ولا يمكن استخراج الخمر منه إلا بعصره ودوسه في المعصرة، لإزالة القشرة (**קליפה**, kelipah) التي تحيط به. وهكذا، لا يمكن كشف خفايا الحب إلا من خلال مرتبة السحق.

10 **והוי שפל רוח בפני כל אדם ולא שישפילוהו אחרים כ״א והוי שפל רוח הוי בעצמך ונפשי כעפר לכל תהי׳** [תהיה] **כאסקופה הנדרסת כדי להסיר קליפת ערלה החופפת על הלב**

«وكن متواضع النفس أمام كل إنسان»: ليس المقصود أن يُذلّه الآخرون، بل «كن متواضع النفس»: كن كذلك بنفسك؛ و«لتكن نفسي كالتراب للجميع»، كالعتبة التي تداس بالأقدام، لكي تُزال قشرة القلفة التي تغشى القلب.

דהיינו אפילו מי שלא פגם ונטמא בח״נ [בחטאות נעורים] **ממש מ״מ צריך הוא למול ערלת לבו כמ״ש ומלתם את ערלת לבבכם דהיינו מה שלבו בוער ומתאוה למותרות.**

أي إن من لم يلطّخ نفسه بالفعل [ولم] يتنجّس بخطايا الشباب، مع ذلك، يجب عليه أن يختن قلفة قلبه، كما هو مكتوب: «واختنوا قلفة قلوبكم»؛ أي [كون] قلبه يتّقد ويشتهي الأمور الزائدة عن الحاجة.

11 **ונק׳ בחי׳ ערלה החופפת ומכסה על גילוי אלהותו ית׳ בבחינת הסתר פנים וצריך הוא שלא יהיה בבחי׳ הסתר פנים ולא יהיה מסך מבדיל כלל ואפי׳** [ואפילו] **קרום דק שהוא בחינת עור הפריעה.**

وهذا يُسمّى مستوى القلفة، أي مستوى أو جانب (bechinah ,**בחינה**) يغطي ويحجب ظهور ألوهية **ה׳**، تبارك وتعالى، في حالة احتجاب الوجه. وينبغي له ألا يكون في حالة احتجاب الوجه، وألا يكون ثمة أي حاجز فاصل إطلاقًا، ولا حتى غشاء رقيق، وهو مستوى جلد مرحلة إزالة الغشاء الثانية في الختان (peri'ah ,**פריעה**).

12 **ועי״כ** [ועל ידי כך] **ואתן את הכוס על כף פרעה. כמ״ש על כפים חקותיך. וכתיב על כפים כסה אור. ויצו עליו במפגיע זו תפלה**

ومن خلال ذلك: «وأعطيت الكأس على الكفّ (kaf ,**כף**) لفرعون (Par'oh ,**פרעה**)»، كما هو مكتوب: «على [راحتيّ] نقشتك». ومكتوب: «بالأكفّ يحجب النور، ويأمر به في شأن المتضرّع (mafgia ,**מפגיע**)»؛ وهذه هي الصلاة.

כי בחי׳ פרעה בקדושה זלע״ז [זה לעומת זה] **כמו שפרעה בקליפה הוא קליפה קשה. כך זלע״ז** [זה לעומת זה] **פרעה בקדושה הוא בחי׳ גילוי אלהותו ית׳ לשון פריעה**

فإن مستوى فرعون في القداسة يقابل نظيره: فكما أن فرعون في القشرة (kelipah ,**קליפה**) هو قشرة قاسية، كذلك، على نحو المقابلة، فرعون في القداسة هو مستوى تجلّي **ה׳**، تبارك وتعالى، من لفظ الانكشاف (peri'ah ,**פריעה**)، [أي] الكشف.

והתגלות דבר ה׳ ע״י בחי׳ שר המשקים שהוא בחי׳ קנה שהקול מעורר הכוונה לשמוח בה׳ בתפלתו.

وتجلّي كلمة **ה׳** [يأتي] من خلال مستوى رئيس السقاة، وهو مستوى القصبة الهوائية؛ فالصوت يوقظ القصد إلى الابتهاج بـ **ה׳** في صلاته.

וזהו ואתן את הכוס כי בחי׳ קנה הנ״ל הוא המוליך התעוררות האהבה למעלה מעלה מהשגת בני אדם:

وهذا هو «وأعطيت الكأس»، لأن مستوى القصبة الهوائية المذكور أعلاه هو الذي يحمل استثارة المحبة إلى أعلى فأعلى، متجاوزةً فهم البشر.

13 **אך בחי׳ יין המשמח הנ״ל לא כל אדם זוכה לזה רק ישרי לב כמ״ש ולישרי לב שמחה דהיינו מי שהלך בדרך ישר כל ימיו.**

لكن ليس كل إنسان ينال مرتبة الخمر المفرِحة المذكورة آنفًا؛ وإنما ينالها مستقيمو القلب، كما ورد: «ولمستقيمي القلب فرح»؛ أي من سلك طريقًا مستقيمًا طوال أيام حياته.

אבל מי שפגם דרכיו ונטמא בח״נ [בחטאות נעורים] **א״א לו לשמוח בה׳ בתפלתו כי רבות מחשבות זרות מבלבלות אותו.**

أما من أفسد طرقه وتنجّس بخطايا الشباب، فلا يستطيع أن يفرح في **ה׳** في صلاته، إذ إن أفكارًا دخيلة كثيرة تربكه.

14 **ולכן זאת העצה היעוצה כי יש עוד בחינת יין והוא בחי׳ יין המשכר. כמ״ש תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו וגו׳.**

لذلك فهذه هي المشورة المقدَّمة: ثمة مستوى آخر من الخمر، أي مستوى (bechinah ,**בחינה**) من الخمر المسكر، كما هو مكتوب: «أعطوا شرابًا مسكرًا للهالك، وخمرًا لمن اكتوت نفسه بالمرارة؛ فليشرب وينسَ فقره»، إلخ.

וכמארז״ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **גבי הרוגי ב״ד** [בית דין] **שהיו משקין אותו כוס יין קודם המיתה כדי שתטרף דעתו עליו כדי שיוכל לסבול צער המיתה**

وكما قال حكماؤنا **ז״ל** في شأن الذين أُعدموا بأمر المحكمة: كانوا يسقون المحكوم عليه كأسًا من الخمر قبل الإعدام، لكي يتشوّش ذهنه، ولكي يستطيع احتمال ألم الموت.

ולכן בק״ש [בקריאת שמע] **שעל המטה ג״כ מי שרוצה לקבל עליו ד׳ מיתות ב״ד** [בית דין] **כמ״ש בנוסח האריז״ל** [האר״י זכרונו לברכה] **אם פגמתי באות י׳ ונתחייבתי סקילה.**

ولذلك أيضًا، في قراءة **שמע** (Shema ,**קריאת שמע**) قبل النوم، فإن من يريد أن يقبل على نفسه عقوبات الإعدام الأربع التي تقضي بها المحكمة، كما هو مكتوب في صيغة الأريزال (**האריז״ל**): «إذا كنت قد أفسدت حرف الياء العبرية (**י׳**, yud)، واستحققت الرجم»، [يحتاج إلى هذا الخمر].

15 **ובפרט כשרואה בעצמו שלבו מטומטם בקרבו והיה לאבן זו היא בחי׳ סקילה שהוא חייב בודאי.**

وخاصة حين يرى في نفسه أن قلبه منغلق في داخله وقد صار كالحجر: فهذا هو مستوى الرجم، وهو مستوجب له يقينًا.

וכן כשלבו בוער ומתאוה לדברים אסורים זו היא בחי׳ שריפה וכש״כ [וכל שכן] **אם יודע בעצמו שפגם ונטמא בח״נ** [בחטאות נעורים] **וכן כל חד לפום שיעורא דיליה כי ידע אינש בנפשיה.**

وكذلك حين يضطرم قلبه ويتوق إلى أمور محرمة، فهذا هو مستوى الإحراق؛ وبالأحرى إذا كان يعلم في نفسه أنه أحدث عيبًا وتنجّس بخطايا الشباب. وهكذا، كلٌّ بحسب مقياسه، لأن الإنسان يعرف نفسه.

זאת היא עצה היעוצה שיוכל לקבל עליו ד׳ מיתות ב״ד [בית דין] **בשלימות ישתה בחי׳ כוס יין הנ״ל.**

هذه هي النصيحة المقدَّمة، لكي يستطيع أن يقبل على نفسه عقوبات الموت الأربع التي تقضي بها المحكمة قبولًا تامًا: فليشرب المستوى أو الجانب (bechinah ,**בחינה**) من كأس الخمر المذكور آنفًا.

16 **והענין דהנה איתא בזוה״ק** [בזוהר הקדוש] **זכאי קשוט כל יומא מסתכלי בנפשייהו כאלו ההוא יומא מסתלקי מעלמא.**

الشرح: جاء في الزوهار المقدس (**זהר**) : «إن الأبرار حقًّا (**זכאי קשוט**, zakkai kshot)، في كل يوم ينظرون إلى أنفسهم كأنهم في ذلك اليوم يغادرون العالم».

ולכאורה אינו מובן כי זכאי הם צדיקים וזכאי קשוט הם יותר במעלה עליונה ואיך שיבח אותם במעלת ומדרגת יראת עונש לבד.

للوهلة الأولى، لا يتضح الأمر؛ فالأبرار (zakkai ,**זכאי**) هم الصدّيقون (tzaddikim ,**צדיקים**)، أما الأبرار حقًّا (**זכאי קשוט**, zakkai kshot) فهم أعلى منهم منزلةً؛ فكيف يثني عليهم بسبب صفة الخوف من العقاب ودرجته فحسب؟

אלא הענין הוא כי אפי׳ [אפילו] **צדיק גמור כשהולך לג״ע** [לגן עדן] **צריך טבילה בנהר די נור והטבילה הוא להעביר כח הזוכר מזה העולם. כי א״א לירש מקומו בג״ע** [בגן עדן] **כל זמן שזוכר אפי׳** [אפילו] **מקצת דמקצת מעניני עוה״ז.**

بل إن الأمر هو أن حتى الصدّيق الكامل (tzaddik ,**צדיק**)، حين يذهب إلى جنة عدن (Gan Eden ,**גן עדן**)، يحتاج إلى أن ينغمس في نهر النار (Nehar Dinur ,**נהר די נור**)، ويكون هذا الانغماس لإزالة قوة تذكّر هذا العالم. إذ يستحيل أن يرث المرء مكانه في **גן עדן** ما دام يتذكر ولو أيسر جزء من شؤون هذا العالم.

17 **וכן כשהולך מחיל אל חיל מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני וגו׳ צריך עוד טבילה בנהר די נור אחר לשכוח גם ההשגה שהשיג בג״ע** [בגן עדן] **התחתון ועליון.**

وكذلك، حين يمضي «من قوة إلى قوة»، [كما كُتب:] «من رأس شهر إلى رأس شهر، ومن سبت (Shabbos ,**שבת**) إلى سبت، يأتي كل بشر ليسجد أمامي»، إلخ، يحتاج إلى غطسة أخرى في نهر نار آخر، لينسى حتى الفهم الذي ناله في جنة عدن (**גן עדן**, Gan Eden) السفلى والعليا.

וזאת ישים האדם אל לבו כי הנה ענין ג״ע [גן עדן] **הוא שנהנין מזיו השכינה ואין זה אלא זיו כו׳**

وليضع الإنسان هذا في قلبه: إن حقيقة جنة عدن هي أن [الأرواح] تتلذذ بإشعاع الحضور الإلهي (**שכינה**)، وليس هذا إلا إشعاعًا، إلخ.

ומה אם לא בא אלא ליהנות מזיו השכינה צריך הוא להסיר כח הזוכר מהעוה״ז. הבא לדבקה בו ית׳ ע״י תורה ותפלה על אחת כמה וכמה.

فإذا كان من يأتي لمجرد التلذذ بإشعاع الحضور الإلهي يحتاج إلى أن يزيل قوة تذكّر هذا العالم، فكم بالحري من يأتي ليلتصق به، وهو المبارك، من خلال التوراة (**תורה**, Torah) والصلاة!

(וזהו כוונת הזוהר מסתכלי בנפשייהו כו׳ להסיר כח הזוכר מעניני עוה״ז כדי לדבקה בו ית׳ בתורה ותפלה).

(وهذا هو معنى قول الزوهار (**זהר**, the Zohar): «ينظرون إلى أنفسهم»، إلخ؛ أي إزالة قوة تذكّر أمور هذا العالم، لكي يلتصقوا به، وهو المبارك، في التوراة والصلاة.)

והנה יש בחי׳ נהר די נור אחר למטה הנעשה מזיעתן של חיות הקדש. פי׳ חיות הקדש היא אהבה עליונה בבחינת יין המשמח.

وهناك مستوى (**בחינה**, bechinah) آخر لنهر نار في الأسفل، يتكوّن من عرق الكائنات الحية المقدسة (**חיות הקדש**, Chayos). والتفسير: الكائنات الحية المقدسة هي المحبة العلوية، من مرتبة الخمر التي تبعث السرور.

וזיעתן הוא פסולת שלהן שבהשתלשלות האהבה למקום נמוך מאד נעשה שמרים ופסולת בירידתן לעוה״ז החומרי.

وعرقها هو فضلاتها: فعندما تهبط المحبة، مرحلة بعد مرحلة، إلى موضع منخفض جدًا، تصير ثُفْلًا وفضلات، في نزولها إلى هذا العالم المادي.

18 וזאת ישים האדם אל לבו בחי' הירידה איך שירד מטה מטה מאד ויתמרמר לבו מאד

وليضع الإنسان هذا في قلبه: مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) الانحدار، وكيف هبط إلى مستوى منخفض جدًا جدًا، هبوطًا شديدًا جدًا؛ وليشتدّ مرارة قلبه جدًا.

ויצעק אל ה' בצר לו כמ"ש צעק לבם אל אדני. עד שיצא מדעתו. פי' מדעתו ומחשבתו שהיה קשור בה כל היום.

وليصرخ إلى **ה'** في ضيقه، كما ورد: «صرخ قلبهم إلى **אדני**»، حتى يخرج عن ذهنه. أي: عن ذهنه وفكره اللذين كان مشدودًا إليهما طوال اليوم.

19 ויתקע מחשבתו בחוזק בעומק במרירות נפשו עד שיסיר כח הזוכר מעניניו ומעסקיו. וזהו בחי' יין המשכר וישתה וישכח רישו ועל ידי זה יוכל להתפלל ולומר ברוך אתה לנוכח מעומקא דלבא.

وليُثبّت فكره بقوة وعمق في مرارة نفسه، حتى ينزع منها قدرة تذكّر شؤونه وأعماله. وهذا هو مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) الخمر المُسكِرة: «ليَشرب وينسَ فقره». وبذلك يستطيع أن يصلّي ويقول: «مبارك أنت»، مخاطبًا مباشرةً، من أعماق القلب.

כי ענין המרירות הוא על העבר כי מר נפשו על הסתר פניו ית' כי אילו היה גילוי אלהותו ית' עכ"פ [על כל פנים] **כמורא בשר ודם. כמאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו הלואי שיהי'** [שיהיה] **מורא שמים עליכם וכו'.**

فالمرارة تتعلّق بالماضي؛ إذ تَمرّ نفسه لاحتجاب وجهه، تعالى، فلو أنّ انكشاف ألوهيته، تعالى، كان حاصلًا، ولو بقدر ما يُثيره الخوف من بشر ودم! كما قال ربّان يوحانان بن زكّاي (**רבן יוחנן בן זכאי**) لتلاميذه: «ليت خشية السماء تكون عليكم»، إلخ.

20 ולכן כשישוב אל ה' יבקש גילוי אלהותו ית' מעומקא דלבא וזהו ברוך אתה כו' וכל התפלות ובקשות הם מסודרים עד"ז.

لذلك، حين يعود إلى **ה'**، يطلب انكشاف ألوهيته تعالى من أعماق القلب؛ وهذا هو معنى «مبارك أنت»، إلخ. وعلى هذا النحو تُرتَّب جميع الصلوات والطلبات.

וכן בקבלת מ"ש בק"ש [בקריאת שמע] **באמת כי באמת רצונו וחפצו לדבקה בו ומר נפשו על ריחוקה מאור פני מלך**

وكذلك في قبول ملكوت السماء في قراءة **שמע** (Shema)، [يقبله] بصدق؛ لأن إرادته ورغبته حقًا أن يلتصق به، ونفسه تتألم بمرارة من ابتعادها عن نور وجه الملك.

ואף כי באמת עדיין הוא רחוק מ״מ עכ״ז [עם כל זה] **יש בחי׳ הבדלה מי הוא הרחוק כמ״ש במ״א.**

ومع أنه في الحقيقة لا يزال بعيدًا، فمع ذلك ثمة تمييز [فيما يتعلق بـ]مَن هو البعيد، كما ورد في موضع آخر.

וגם בבחי׳ יין זה צריך מקודם הסחיטה לשום עצמו כשיריים במה שיעמיק במחשבתו ענין כל המעשים ודבורים ומחשבות שעברו עליו אשר לא לה׳ המה ויהיה שפל רוח מאד:

وكذلك، في هذا المستوى من النبيذ أيضًا، عليه قبل العصر أن يجعل نفسه كالبقايا، وذلك بأن يتعمق في التفكير في جميع الأعمال والأقوال والأفكار التي مرّت به ولم تكن لأجل **ה׳**، وأن يكون خفيض الروح جدًا.

21 **אך עוד אחת היא צריך לשית עצות בנפשו בב׳ בחי׳ יין הנ״ל והוא מארז״ל** [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **על וירא אלקים את האור כי טוב הוא לגנוז.**

لكن بقي أمر آخر: ينبغي له أن يتدبّر في نفسه فيما يتعلق بالمستويين أو الجانبين من الخمر المذكورين أعلاه؛ فكل واحد منهما مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah). وهذا ما قاله حكماؤنا، **ז״ל**، بشأن «ورأى **אלקים** النور، فإذا هو حسن»: «كان حسنًا لإخفائه».

וביאור הענין כמ״ש בקשתי את שאהבה נפשי וגו׳ אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי.

وتفسير الأمر كما هو مكتوب: «طلبتُ مَن تحبّه نفسي»، إلخ؛ «أمسكته ولم أتركه حتى جئت به إلى بيت أمي وإلى حجرة التي حبلت بي».

בית אמי זו תושב״כ [תורה שבכתב] **חדר הורתי זו תושבע״פ** [תורה שבעל פה] **שהם בחי׳ כלים להכניס בתוכם גילוי אלהותו ית׳ בחי׳ כוס פרעה.**

«بيت أمي» هو التوراة المكتوبة (**תורה**)، و«حجرة التي حبلت بي» هي التوراة الشفوية. وهما مستوى الأوعية (**בחינה**) التي يُدخَل فيها تجلّي ألوهيته، تبارك وتعالى؛ وهذا هو مستوى كأس فرعون.

22 **וכמ״ש כוס ישועות אשא ואז מתקיים היין בתוכו משא״כ בבטול הכלים מסתלק האור כנודע.**

كما هو مكتوب: «أرفع كأس الخلاص»؛ وعندئذٍ يبقى الخمر محفوظًا فيها. أمّا حين تبطل الأوعية، فيفارِق النور، كما هو معروف.

ועוד יזכור לו ענין מעשיו שלא יהיה בשביל עצמו כ״א לעשות נח״ר [נחת רוח] **לפניו ית׳ להיות מכון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים**

وليستحضر أيضًا شأن أعماله: ألّا تكون من أجل نفسه، بل لإدخال السرور على حضرته، تبارك وتعالى، وأن تكون أعماله موضعًا ثابتًا لسكنه، ليكون له مسكن في العوالم السفلى (**דירה בתחתונים**, dirah betachtonim).

והיינו שיכין אורו בתוך אותיות התורה שהם כלים לאורו ית׳ וזהו בחי׳ יוסף פי׳ יוסיף תענוג ונח״ר [ונחת רוח] **לפניו ית׳.**

أي أن يجعل نوره في حروف التوراة، التي هي أوعية لنوره، تبارك وتعالى. وهذا هو مستوى يوسف (**יוסף**)، أي «سيضيف» (**יוסיף**, yosif) اللذة والرضا في حضرته، تبارك وتعالى.

23 **וזהו שאמר הכתוב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו ויהי מקץ**

وهذا ما تقوله الآية: «لكن رئيس السقاة لم يذكر يوسف (**יוסף**)، ونسيه. وكان عند النهاية».

פי׳ כי ע״י ולא זכר בחי׳ יוסף שהוא להרבות תענוג לפניו ית׳ נתהוה עי״ז ויהי מקץ לשון סוף ותכלה לבחי׳ שנתים ימים

أي إن عدم تذكّر مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) يوسف، الذي يتمثل في زيادة اللذة أمامه، المبارك هو، أفضى إلى «وكان عند النهاية» (النهاية؛ **מקץ**, miketz)، وهي لفظة تدل على الانتهاء والانقطاع، بالنسبة إلى مستوى «سنتين من الأيام».

פי׳ שיכלה ח״ו [חס ושלום] **אצלו בחי׳ התורה שהיא בחי׳ שנתים ימים כמ״ש ואהיה שעשועים יום יום אלפים שנה קדמה התורה לעולם.**

أي إن مستوى التوراة (**תורה**) ينبغي، حاشا، أن ينقطع عنه؛ فهذا هو مستوى «سنتين من الأيام»، كما ورد: «وكنتُ [له] موضعَ لذّةٍ يوماً [بعد] يوم» (**יום יום**, yom yom): سبقت التوراة العالم بألفي سنة.

24 **והיינו כמ״ש בתיקונים חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא בחי׳ חכמה תשב״כ** [תורה שבכתב] **בחי׳ בינה תשבע״פ** [תורה שבעל פה]

وهذا كما ورد في تيكونيم (**תיקונים**): «حكيم، ولكن ليس بحكمة معلومة؛ فاهم، ولكن ليس بفهم معلوم». أما المستوى أو الجانب (**בחינה**, bechinah) الخاص بالحكمة (**חכמה**, Chochmah)، فهو التوراة المكتوبة (**תורה שבכתב**)؛ وأما المستوى أو الجانب (**בחינה**) الخاص بالفهم (**בינה**, Binah)، فهو التوراة الشفهية (**תורה שבעל פה**).

כי מחמת שכוונתו בשביל עצמו אינו חושש לגנוז האור בכלי ודי לו בהתגלות האור לבד בתפלה.

لأن قصده لنفسه، لا يكترث بأن يخفي النور في وعاء، ويكفيه انكشاف النور وحده في الصلاة.

אך במשך הזמן נעשה ופרעה חולם פי׳ שאפילו בחי׳ התגלות בחי׳ יין הנ״ל שיש לו אינן אמתיים כ״א דרך דמיון וחלום שגורם הסתלקות האור כו׳.

لكن مع مرور الزمن يصبح الأمر: «وكان فرعون يحلم»؛ أي إن حتى انكشاف مستوى النبيذ المذكور آنفاً، الذي لديه، ليس حقيقياً، بل لا يعدو أن يكون ضرباً من الخيال والحلم، مما يسبب ارتحال النور، إلخ.

25 **ולכן נופל לבחינת מדות שהמדות הן נרגשות בנפשו שבע פרות הטובות כו׳ ומיד עולות אחריהן שבע פרות אחרות ותאכלנה כו׳**

لذلك ينحدر إلى مستوى الصفات الوجدانية (**מדות**, middos)، لأن الصفات تُحَسّ في نفسه: «سبع بقرات طيبات»، إلخ، ثم تظهر بعدها مباشرة «سبع بقرات أخريات»، «فأكلنها»، إلخ.

ולא נודע כי באו אל קרבנה פי׳ שנסתלק ונתעלם האור כ״כ [כל כך] **עד שנדמה לו כאלו לא התפלל מעולם.**

«ولم يُعلم أنهن دخلن في جوفهن»: أي إن النور قد غاب واحتجب إلى حدٍّ بدا معه له كأنه لم يصلِّ قط.

משא״כ בבחי׳ יוסף שהוא מוסיף ומרבה תענוג ונח״ר [ונחת רוח] **לפניו ית׳ להיות מכון לשבתו ולהיות לו דירה בתחתונים**

لكن الأمر ليس كذلك في مستوى يوسف (**יוסף**)، إذ يزيد اللذة (**תענוג**, taanug) والرضا أمامه، مباركٌ هو، ليكون مقرًّا ثابتًا لإقامته، وليكون له مسكن في العوالم السفلى (**דירה בתחתונים**, dirah betachtonim).

ואז אין המדות נרגשות בנפשו כלל לא שבע פרות הטובות כו׳ ומכש״כ [ומכל שכן] **שאין רע יורד מלמעלה רק טוב גנוז בתוכו:**

وعندئذ لا تُحَسّ الصفات في نفسه إطلاقًا، ولا [حتى] «سبع بقرات طيبات»، إلخ؛ وبالأحرى [لا البقرات السيئات]، إذ لا ينزل شرٌّ من الأعلى، بل خير مستتر في داخله:

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

.the English translationو This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication /Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/1/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق